



Voor Mark Rutte (Nederlands premier, CDA) zal het voelen als een afgang: wat hem in zeven weken niet lukte, kreeg minister Jan Kees de Jager in twee dagen voor elkaar. Het akkoord tussen VVD, CDA, ChristenUnie, D66 en GroenLinks is een rechts bezuinigingspakket met enkele gestes richting de stokpaardjes van GroenLinks. Die partij wil blijkbaar definitief vaarwel zeggen aan haar linkse wortels. Voor links is de belangrijkste ontwikkeling dat de scheidslijnen wat duidelijker zijn.

Eerst de inhoud van het akkoord zelf: er wordt bijna 12 miljard euro bezuinigd. Een groot deel van dit geld komt van een twee jaar durende “nullijn” voor ambtenaren, met uitzondering van werknemers in de zorg. Dat betekent dus dat bijvoorbeeld brandweerlieden en leraren zelfs geen inflatiecorrectie krijgen, zij moeten opdraaien voor de crisis. De verhoging van het hoge BTW-tarief is een andere grote post. Waar GroenLinks vooral op zal willen wijzen, zijn belastingverhogingen als die op de hogere inkomens en de verdubbeling van de bankenbelasting. De extra belastingheffing op de hogere inkomens is slechts eenmalig, en zelfs verdubbeld brengt de bankenbelasting nog steeds maar 600 miljoen op. Ook andere winstpunten van GroenLinks, als vermindering van de bezuinigingen op het persoonsgebonden budget of passend onderwijs, zijn niet verwaarloosbaar. Maar het totaalplaatje laat duidelijk zien wat de kern is: bij elkaar opgeteld gaat minder dan 1 miljard van de al geplande bezuinigingen niet door.

Dit akkoord en de slepende onderhandelingen in het Catshuis laten de leegheid van verschillende politieke partijen zien. Ten eerste, opnieuw, die van de PVV van Wilders. Geconfronteerd met dalende peilingen en constaterend dat in tijden van economische tegenspoed aanvallen op moslims en Oost-Europeanen niet voldoende zijn om kiezers terug te winnen heeft Wilders ervoor gekozen het populistische embleem van de PVV weer op te poetsen. Dat er nu een akkoord ligt waar hij part noch deel aan heeft, maakt zijn handen weer vrij. Door de bezuinigingen af te doen als een Brussels dictaat kan hij zijn afkeer ervan mooi combineren met het bekende nationalisme. Natuurlijk is die houding niet geloofwaardig. Toen in 2011 de Grieken moesten bloeden stemde ook Wilders voor een motie om in de Europese Unie de ‘begrotingsdiscipline’ met een speciale Eurocommissaris in de gaten te houden.

De andere partij die zijn leegheid heeft getoond is GroenLinks. Jolande Sap, de leidster van GroenLinks, betitelt het akkoord als een ‘einde aan de rechtse wind die door Nederland waaide’. Die ‘rechtse wind’ bestond voor GroenLinks blijkbaar uit bezuinigingen op cultuur, natuur en zorg die nu gedeeltelijk worden ingetrokken. (En door bijvoorbeeld een eigen bijdrage in de AWBZ via een andere route alsnog worden uitgevoerd). Wat blijkbaar niet meer als ‘rechts’ wordt gezien is aanvaarding van neoliberaal economisch beleid. De ‘drie procent regel’ wordt als een natuurwet aanvaard in plaats van wat het is: een politieke afspraak die ook weer ingetrokken kan worden. Wat economisch beleid betreft wil GroenLinks niet meer aan politiek doen, maar zich opstellen als de meest bekwame technocraat, opererend binnen de kaders die door neoliberaal beleid worden aangegeven. Voor Sap is haar finest hour dat haar ‘progressieve’ partij een rechts beleid mede mogelijk maakt.

De groei van de SP en onder druk hiervan een voorzichtige linkse draai van de PvdA, geven enige hoop voor de langere termijn. Wat linkse partijen betreft formuleerde Emile Roemer het goed; 'dit akkoord is de inzet van de komende verkiezingen'. Daar kan nog aan toegevoegd worden: 'en zeker niet alleen van de verkiezingen maar vooral van sociale strijd'. Voor een links dat nog wel aan politiek wil doen en zich niet bij voorbaat neerlegt bij het neoliberale beleid van marktwerking en bezuinigen staat dit akkoord niet in steen gehouwen. Met het versneld invoeren van de AOW-leeftijd is het pensioenakkoord definitief in de prullenbak gegooid. Dat betekent dat ook van werknemerskant een nieuwe positie bepaald moet worden. Hoe de vakbeweging zich zal opstellen zal cruciaal zijn. Voor links is de situatie in wezen hetzelfde als zeven weken geleden: rechts wil bezuinigingen, werkelijk verzet daar tegen zal van onderop moeten komen.

* Alex De Jong is lid van de leiding van onze Nederlandse zusterorganisatie SAP (Socialistische Alternatieve Politiek) en redacteur van Grenzeloos.